

עפ"ת 10065/01/18 - אחמד חסן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 10065-01-18 חסן נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:
לפני כבוד השופט ערן קוטון
המערער אחמד חסן

נגד
המשיבה
פסק דין
מדינת ישראל

1. לפניי ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (להלן: "**בית משפט קמא**"), שניתן בהעדרו של המערער בגדרי ת"ד 6539-09-16, ועל החלטה שלא לבטלו.

כתב האישום

2. לפניי בית משפט קמא הונח כתב אישום בו יוחסו למערער עבירות של נהיגה ברכב שנשמט ממנו מטען, התנהגות הגורמת נזק, ונהיגה ברשלנות, לפי תקנות 85(א)(4) (הובלת מטען) ו-21(ב)(2) (חובתו של עובר דרך) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, ולפי סעיף 62(2) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], (להלן: "**פקודת התעבורה**").

3. על פי עובדות כתב האישום, בתאריך 4.7.16, סמוך לשעה 00:30, נהג המערער ברכב משא שגרר עגלה (שניהם ביחד ייקראו להלן: "**הרכב**"), על כביש מס' 70 מכיוון יקנעם לכיוון יגור. הרכב הוביל שקי מלט (להלן: "**המטען**"). בהגיעו לק"מ מס' 38, נהג המערער ברשלנות, עת הוביל את המטען מבלי שהיה מחוזק היטב. כתוצאה נשמטו מספר שקי מלט אשר התפזרו על הכביש ויצרו ענן אבק שחסם את שדה הראיה של הרכבים אשר נסעו אחר רכבו של המערער. כתוצאה מחסימת שדה הראיה על ידי ענן האבק, לא הבחין אחד הנהגים ברכב שנסע מלפניו ורכבו פגע בחלק האחורי של רכב אחר. הרכב האחר נדחף לפניו ופגע בחלקו האחורי של רכב שלישי.

רשלנותו של המערער באה לביטוי בהובלת מטען לא מחוזק היטב שכתוצאה ממנה נגרמה תאונת דרכים בה נחבלו נהגי ונוסעי רכבים אחרים ולאחד מהם נגרמה חבלה. כן ניזוקו כלי הרכב המעורבים.

ההליך לפניי בית משפט קמא

4. כתב האישום הוגש לבית משפט קמא בתאריך 26.9.16, אולם תחילה נתקלה המשיבה בקושי לזמן

את המערער לבירור דינו. לאחר זימון המערער במסירה אישית, התקיים בתאריך 29.10.17 דיון בבית משפט קמא. המערער לא התייצב לדיון ולעיון בית משפט קמא הוגש אישור מסירה לפיו המערער זומן כדיון. משכך הורשע המערער בהעדרו בביצוע העבירות אשר יוחסו לו בכתב האישום, לאחר שבית משפט קמא סבר שלא ייגרם לו עיוות דין אם יורשע בהעדרו. בטיעוניה לעונש בקשה המשיבה "פסילה בפועל שתעלה באופן משמעותי על 3 חודשים נוכח הנסיבות החמורות, מאחר שמדובר ברכב משא שנפל ממנו מטען, ורק במזל לא נסתיים האירוע בתוצאות קשות בהרבה". כן הגישה המשיבה את גיליון הרשעותיו הקודמות של המערער בתחום התעבורה, בהדגישה כי "מדובר בעבר מכביד ביותר".

5. בגזר הדין ציין בית משפט קמא כי שקל את מהות העבירות, את נסיבות ביצוען, את הערך החברתי עליו יש להגן ואת מדיניות הענישה הנהוגה. לפיכך סבר כי מתחם העונש ההולם אמור לכלול רכיב של פסילת רישיון נהיגה בפועל לתקופה שלא תפחת משלושה חודשים (תקופה העומדת על פסילת החובה הקבועה בדיון) ולא תעלה על שנים-עשר חודשים, לצד קנס משמעותי. לחומרה הביא בית משפט קמא בחשבון את עברו התעבורתי המכביד מאד של המערער אשר כולל עבירות דומות (הסעת מטען שאינו מחוזק היטב), ובנסיבות אלה סבר שיש להשית פסילה בפועל לתקופה הקרובה יותר לרף הגבוה של המתחם שקבע.

נוכח מהות העבירות, עברו התעבורתי של המערער וטיעוניה המשיבה, גזר בית משפט קמא על המערער את העונש כדלקמן:

קנס בסך 2500 ₪ לתשלום תוך 90 יום; פסילת המערער מלנהוג ו/או מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה בפועל לתקופה של שבעה חודשים שריצויה יחל ביום 3.12.17 בשעה 12:00; פסילת המערער מלנהוג ו/או מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של ארבעה חודשים על תנאי למשך שלוש שנים, והתנאי הוא שהמערער לא יעבור אותה/ות עבירה/ות בהן הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה.

6. בתאריך 16.11.17 הגיש ב"כ המערער (עו"ד עמר) בשם המערער "בקשה דחופה למתן הוראות" (להלן: "**הבקשה**"). במסגרת הבקשה התבקש בית משפט קמא להורות על ביטול גזר הדין שניתן בהעדרו של המערער בתאריך 29.10.17 ועל קביעת מועד דיון לביצוע הקראה נוספת. בבקשה צוין כי המערער לא התייצב למשפטו בשל נסיבות שאינן תלויות בו ושלא ניתן היה למנוע אותן מראש. יום אחד לפני מועד הדיון במהלכו נשפט המערער בהעדרו, ייפה המערער את כוחו של בא כוחו לייצגו במסגרת ההליך. על פי הוראת בא כוחו לא התייצב המערער לדיון שהיה קבוע לתאריך 29.10.17. ב"כ המערער אף הוא לא התייצב לדיון מפאת מצבו הרפואי. נטען כי ב"כ המערער אינו בקו הבריאות ובמהלך התקופה האחרונה אושפז מספר פעמים בבית החולים. נוכח מצבו הרפואי, לא התייצב כאמור ב"כ המערער ואף לא עלה בידו להודיע על כך לבית המשפט. עוד הודגש כי המערער זומן במסירה אישית בתאריך 26.10.17 באמצעות גיסתו.

על יסוד האמור, ולפנים משורת הדין, בשים לב לעובדה כי המערער לא התייצב לדיון על פי הוראת בא כוחו, ובשים לב לכך שהיעדרות ב"כ המערער נבעה ממצב רפואי, התבקש בית משפט קמא להורות על ביטול גזר

הדין שניתן בהעדרו של המערער וקביעת מועד חדש לקיום הקראה. צוין, "למעלה מן הנדרש", כי בידי המערער טענות טובות להגנתו, וספק אם בסופו של דבר יעלה בידי המשיבה להוכיח את ביצוע כל העבירות שיוחסו למערער מעבר לכל ספק סביר. גם בהנחה שהמערער יורשע בכל העבירות שיוחסו לו, ספק אם גזר הדין יעמוד על כנו, נוכח חומרת העונש שהוטל על המערער ובשים לב לנסיבות הייחודיות של המקרה ושל המערער.

7. בית משפט קמא קיבל את תגובת המשיבה אשר ציינה כי לבקשה לא צורף כל מסמך התומך בטענה לפיה ב"כ המערער היה מאושפז. עוד צוין כי המערער עצמו זומן כדין, אלא שלא הוא ולא עורך דינו התייצבו לדיון.

8. בתאריך 21.11.17 דחה בית משפט קמא את הבקשה. בית משפט קמא ציין כי המערער לא העלה כל טענת הגנה ובהקשר זה לא די בטענתו הכללית לפיה עומדות לו טענות הגנה טובות. עוד צוין כי המערער זומן כדין ולא התייצב לדיון. אין בעובדה שבא כוחו פטר אותו מהתייצבות כדי להצדיק את אי התייצבותו לדיון, וככל שב"כ המערער עצמו לא יכול היה להתייצב, היה עליו להודיע על כך לבית המשפט. מעבר לנדרש צוין כי יפוי הכוח שצורף לבקשה כלל לא הוגש לתיק בית המשפט עובר לקיום הדיון. אף לא נמסרה הודעה על ייצוג. בנוסף, לא נתמכה הבקשה בתצהיר.

אשר לעונש שהוטל על המערער, נקבע כי נוכח חומרת האירוע המתואר בכתב האישום ועברו התעבורתי המכביד מאוד של המערער, אין מדובר בגזר דין חמור כלל ועיקר.

משכך, לא סבר בית משפט קמא כי ייגרם למערער עיוות דין ככל שפסק הדין שניתן בהעדרו יותר על כנו.

הערעור

9. המערער ממאן להשלים עם פסק הדין שניתן בהעדרו ועם החלטת בית משפט קמא שדחתה את הבקשה לביטולו. את הודעת הערעור הגיש המערער בתאריך 4.1.18 ולצדה בקשה להארכת המועד להגשת הערעור.

בהודעת הערעור חזר ב"כ המערער על הטענות שהעלה בבקשה שהוגשה לפני בית משפט קמא והוסיף וטען כי שגה בית משפט קמא עת גזר את דינו של המערער בהעדרו. כן שגה בית משפט קמא כאשר לא התחשב במצבו הבריאותי של בא כוחו. עוד שגה בית משפט קמא כאשר החליט שלא לבטל את פסק הדין שניתן בהעדרו של המערער, ואף שגה עת הטיל על המערער עונש חמור הכולל רכיב פסילת רישיון נהיגה בפועל למשך שבעה חודשים. נטען כי בית משפט קמא לא התחשב בנסיבותיו האישיות של המערער. צוין כי בידי המערער טענות טובות להגנתו וספק אם בסופו של דבר יעלה בידי המשיבה להוכיח את כל העבירות המיוחסות לו. אף אם יורשע בגינן, ספק אם עונשו יהיה כה חמור. בהתאם, התבקש בית המשפט לקבל את הערעור ולהורות על החזרת הדין לערכאה הדיונית.

10. הדיון החל להתנהל בפני כב' השופט באומגרט שדן בבקשה להאריך את המועד להגשת ערעור.

בתאריך 21.2.18, בהמלצת בית המשפט, הסכימה המשיבה להארכת המועד להגשת הערעור תוך שמירה על כל טענותיה בערעור לגופו. בהמשך הועבר הדיון לפתחי.

בדיון חזרו באי כוח המערער על האמור בהודעת הערעור, והוסיפו וצינו כי הרכב מושא האישום אחר שננטש על ידי נהגו. בהמשך נחקר המערער ונטל אחריות על האירוע מכוח היותו בעל הרכב. עם זאת, לטענתו, לא היה ממוקם בסמוך לאירוע. נטען שניתן לבחון סוגיה זו באמצעות מחקרי תקשורת. עוד נטען כי ניתן לברר מי היה נהג הרכב במועד האירוע. באם בית משפט קמא היה מקיים דיון בבקשה אפשר היה להביא לפניו ראיות בהקשר זה.

הודגש כי ב"כ המערער שהגיש את הבקשה סובל ממצב רפואי קשה, לכן אף לא התייצב לדיון בערעור. עורכי הדין שהצטרפו לייצוג המערער והתייצבו לדיון, עשו זאת נוכח יחסי חברות ורצון לסייע לב"כ המערער בצרתו.

11. מנגד, ביקשה המשיבה לדחות את הערעור ולהותיר את החלטת בית משפט קמא על כנה. מדובר לדידה בהחלטה ראויה ונכונה, המתבססת, בין היתר, על פסיקת בית המשפט העליון אשר דנה בסוגיה ואליה הפנתה המשיבה בטענותיה. המשיבה הדגישה כי כל טענה בנוגע לראיות לא נטענה לפני בית משפט קמא. משכך בית משפט של ערעור אינו יכול להתייחס אליה. עוד נטען כי העונש שהוטל על המערער הוא עונש מקל נוכח חומרת האירוע מושא ההליך ונוכח עברו התעבורתי המכביד של המערער.

דיון והכרעה

12. בחנתי את כלל הנתונים שלפני ושקלתי ענייניו של המערער.

13. כמפורט מעלה, המערער זומן כדיון לדין שהתקיים בבית משפט קמא, אך לא התייצב לבירור דינו. עובר לדיון לא הוגשה הודעה על ייצוג המערער בבית משפט קמא, לא צורף לתיק בית המשפט יפוי כוח, ולא הוגשה לבית משפט קמא כל בקשה בהקשר זה. למרות שזומן כדיון, בחר המערער שלא להתייצב לדיון ולפיכך נשפט בבית משפט קמא בהעדרו. בית משפט קמא סבר שלא ייגרם למערער עיוות דין וגזר עליו את העונש שפורט לעיל.

הדיון בהעדרו של המערער בבית משפט קמא התקיים בתאריך 29.10.17, אך רק בתאריך 16.11.17, לאחר למעלה משבועיים ימים, הוגשה הבקשה לפני בית משפט קמא אליה צורף לראשונה יפוי כוח.

אם כן, למרות שזומן כדיון, לא התייצב המערער לדיון ללא שהוצגה לפני בית משפט קמא סיבה מוצדקת לכך. בבקשה נטען כי בא כוחו של המערער פטר אותו מחובת התייצבות, אך לא הוברר מקור סמכותו של עורך הדין לפטור את המערער מחובת התייצבות לדיון אליו זומן כדיון, זאת בפרט שעורך הדין לא הודיע לבית המשפט שהוא מייצג את המערער ולא הגיש יפוי כוח או כל בקשה עניינית אחרת.

14. כמקובל, ניתן לבטל פסק דין שניתן בהעדרו של נאשם בהתקיים אחד משני תנאים חלופיים. האחד, עניינו סיבה מוצדקת להעדרו של הנאשם מן הדיון. השני עניינו קיומו של חשש לעיוות דין שנגרם לנאשם עת נשפט בהעדרו.

כפי שהובהר לעיל, לא היתה כל הצדקה להיעדרות המערער מן הדיון אליו זומן כדן, משכך לא ניתן לקבל טענה המבוססת על סיבה מוצדקת לאי התייצבות המערער לבירור דינו. יוער שבהזמנה שהוגשה לעיון בית משפט קמא (במ/1) נרשם במפורש: "דע כי אם לא תתייצב לדיון במועד הנקוב בהזמנה זו או במועד אחר שישונה לפי בקשתך ובית משפט ידון אותך בהעדרך, עשויה להתקבל החלטה בדבר פסילתך מלנהוג [...]". בנסיבות אלו, היה המערער מודע לאפשרות כי יישפט בהעדרו ואף ייפסל מלנהוג, והיה ער לאפשרות להגיש בקשה לשינוי מועד הדיון.

15. נפסק בעניין דומה ברע"פ 7980/17 אעסם נ' מדינת ישראל (19.12.17) -

"למעלה מן הצורך, אעיר את זאת. המבקש לא התייצב לדיון בעניינו בבית המשפט לתעבורה, ואילו הסנגור הגיע באיחור ניכר לבית המשפט, למרות ששניהם ידעו על קיומו, ולאחר מספר לא מבוטל של דחיות. כפי שקבע בית המשפט לתעבורה, ב"כ המבקש חייב היה להגיע בזמן לדיון, או לכל הפחות להגיש בקשה לדחיית מועד הדיון. זאת, בפרט לאחר שבית המשפט נעתר לבקשות הקודמות לדחייה, ואף ביטל פסק דין שניתן בהיעדר, ביום 7.3.2017, בשל אי התייצבותם של המבקש ובא כוחו לדיון שהיה קבוע למועד זה. אפשרות נוספת הייתה כי המבקש יתייצב לדיון, או יבקש דחייה נוספת, לנוכח היעדרות סנגורו מהדיון, בשעה שנקבעה לתחילתו. כאמור, ב"כ המבקש התייצב בבית המשפט לתעבורה ביום הדיון, בשעה 12:15, למרות מכאוביו, ולא עשה את המתחייב ממנו בנסיבות העניין. לאור האמור, מקובלת עליי קביעתו של בית המשפט המחוזי, כי לא הייתה כל הצדקה להיעדרם של המערער וסנגורו מהדיון שנקבע מבעוד מועד, ואשר השעה והמועד היו ידועים לשניהם".

16. אשר לתנאי השני המבוסס על חשש לעיוות דין שנגרם למערער עת נשפט בהעדרו, גם כאן קיים קושי לא מבוטל לקבל את טענות המערער. בבקשה שהוגשה לפני בית משפט קמא לא נטענה כל טענה לפיה המערער לא ביצע את העבירות בגין הורשע בהעדרו. בבקשה נטען כי בידי המערער "טענות טובות להגנתו". כך גם נטען בהודעת הערעור. אין מקום לקבל טענה כוללת לפיה קיימות לנאשם שנשפט בהעדרו "טענות טובות להגנתו", מבלי לפרט את טיב הטענות. ככל שהטענות מבוססות על נסיבות עובדתיות אף יש צורך לצרף תצהיר לתמיכה בהן.

המערער לא טען בבקשה שהגיש שלא ביצע את העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. המערער לא טען כי לא נהג ברכב בעת האירוע. המערער אף לא התייחס לחקירה שנוהלה בטרם הגשת כתב האישום במסגרתה נטל אחריות על נהיגת הרכב. יתירה מכך, בבקשה ואף בהודעת הערעור לא נשללה אפשרות לפיה יעלה בידי המשיבה להוכיח את כל העבירות המיוחסות למערער. זה המקום להזכיר כי בית משפט קמא התבקש לבטל את גזר הדין בלבד, הגם שהתבקש לקיים הקראה נוספת.

16. בהקשר זה נפסק ברע"פ 8427/17 מדינת ישראל נ' סאלם (25.3.18) -

"לסיכום, על כל הטוען לקיומה של עילה זו, במסגרת בקשה לביטול פסק דין שניתן בהיעדר, להציג טעמים של ממש לביסוס טענתו, טעמים הנתמכים במסמכים ובראיות שיש בהם פוטנציאל של ממש לשינוי התוצאה. כאשר הורם הנטל הראשוני לקיומו של חשש לעיוות דין אשר נגרם למבקש, ישקול בית המשפט אם לקיים דיון בנוכחות הצדדים על מנת לבחון את תקפותה של הטענה, או להחליט, גם מבלי לקיים דיון כזה, על ביטול פסק הדין וניהול המשפט מראשיתו".

17. בדיון שהתקיים בהליך הערעור, הועלו לראשונה טענות לפיהן המערער הודה בחקירתו בביצוע העבירות מכוח היותו בעל הרכב, הגם שבפועל לא נכח באירוע. גם טענות אלו לא נתמכו בתצהיר. זאת ועוד, לשאלת בית המשפט, הוברר שטרם עלה בידי המערער לאתר את הנהג הספציפי אשר לטענתו נהג ברכב במהלך האירוע (אחד מבין שלושה נהגים). זה המקום להזכיר כי עסקינן באירוע שהתרחש בתאריך 4.7.16, לאחר שעת חצות, היינו בשעה חריגה לפני כמעט שנתיים ימים. היה למערער זמן די והותר לאתר את הנהג העלום, הן במהלך החקירה המשטרתית, הן עובר לדיון שהתקיים בבית משפט קמא, הן בטרם הגשת הבקשה לביטול פסק הדין, הן עובר לדיון בערעור אשר הוגש כאמור בתאריך 4.1.18, והן בטרם קיום הדיון לגופו לאחר כארבעה חודשים.

18. איני סבור כי ניתן לקבל טענה לעיוות דין שנגרם למערער עת נשפט בהעדרו, שעה שטענה זו לא גובתה בראיות ברורות וחד משמעיות ובתצהיר התומך בטענות העובדתיות המועלות במסגרתה. זאת בפרט כאשר בית משפט קמא כלל לא נדרש לדון בטענות אלה באשר הן לא הועלו לפניו בבקשה.

19. אשר לעונש שהוטל על המערער בגזר דינו של בית משפט קמא, סבורני כי עסקינן בעונש מקל. האירוע המתואר בכתב האישום הוא חמור ודומה כי בנס הסתיים מבלי שגבה חיי אדם. שקי המלט אשר לא היו מחוזקים כראוי לרכבו של המערער, נשמטו, התפזרו ויצרו ענן אבק שחסם את שדה הראיה של נהגי רכבים שנסעו בעקבות רכבו של המערער. אחד מנהגי הרכבים לא הבחין ברכב שלפניו ורכבו פגע בו. הרכב שלפניו נדחף ופגע ברכב אחר. הנהיגה הרשלנית הביאה אפוא לתאונת שרשרת אשר בעקבותיה נגרמה חבלה לאחד הנהגים וכלי רכב ניזוקו. בנסיבות אלה, לא מן הנמנע כי ראוי היה להטיל על המערער עונש חמור מזה שהוטל בפועל, ונראה כי חסד עשה בית משפט קמא עם המערער בקביעת מתחם העונש ההולם.

20. משאלו פני הדברים, לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, משלא היתה הצדקה להעדרו של המערער מהדיון בבית משפט קמא, וכיוון שלא שוכנעתי כי נגרם למערער עיוות דין עת נשפט בהעדרו, איני סבור כי טעה בית משפט קמא בדחותו את בקשת המערער לביטול פסק הדין שניתן בהעדרו. בנוסף לכך, איני סבור כי העונש שהוטל על המערער בבית משפט קמא חורג לחומרה ממדיניות הענישה הנהוגה ואף ניתן לומר שההיפך הוא הנכון. אין בידי להיעתר אפוא לערעור.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, ט"ו אייר תשע"ח, 30 אפריל 2018, בהעדר הצדדים.